

Warszawa, 5 grudnia 1996 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO/231861/96/IX/TG

Trybunał Konstytucyjny

00-090 Warszawa   Tel. centr. 827 62 61
Al. Solidarności 77   Fax.   827 64 53

w Warszawie

Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich

Na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 1991r. nr 109 poz. 471) oraz art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985r. o Trybunale Konstytucyjnym (tekst jedn. Dz. U. z 1991r. nr 109 poz. 470 ze zm.)

w n o s z ę   o :

stwierdzenie niezgodności art. 20a ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1970r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 1992r. nr 8 poz. 31 ze zm.) w brzmieniu ustalonym art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1996r. nr 7 poz. 44) - z art. 8, art. 67 ust. 2 i art. 92 utrzymanych w mocy przepisów konstytucyjnych.

Uzasadnienie

Do powołanej w petitum wniosku ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, mocą art. 1 pkt 10 powołanej tamże ustawy z dnia 9 listopada 1995r. dodany został art. 20a. Ust. 2 tego przepisu zezwala na wyznaczanie żołnierza zawodowego w czasie pokoju, za jego pisemną zgodą, do pełnienia służby poza granicami Państwa. W ust. 3 natomiast wyliczone zostały okoliczności, w których zgoda taka nie jest wymagana, gdy poza granice Państwa kierowane są jednostki wojskowe (pododdziały) wydzielone z Sił Zbrojnych.

Zrozumiały zdaje się być brak tego wymogu w związku z udziałem w ćwiczeniach (ust. 3 pkt 2) lub z udziałem w akcjach ratowniczych, poszukiwawczych i humanitarnych (pkt 3). Jednakże kierowanie żołnierzy zawodowych do służby w składzie polskich kontyngentów wojskowych w misjach specjalnych organizacji międzynarodowych bez wymogu zgody zainteresowanego żołnierza, budzi wątpliwości co do zgodności z wskazanymi w petitum wniosku przepisami konstytucyjnymi.

Stosownie do art. 8 zachowanych przepisów konstytucyjnych, Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej stoją na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego, jego bezpieczeństwa i pokoju, zaś w myśl art. 92 ust. 1 tych przepisów, obrona Ojczyzny jest najświętszym obowiązkiem każdego obywatela.

Przytoczone przepisy konstytucyjne zobowiązują każdego obywatela do obrony podstawowych wartości bytu Narodu. Z przepisów tych wynika prawo do żądania od żołnierza wykonującego obowiązek obrony Ojczyzny w szczególnej formie służby zawodowej największych poświęceń, z narażeniem zdrowia i życia włącznie, o ile zagrożony jest byt Narodu oraz wartości wymienione w powołanym art. 8 przepisów konstytucyjnych.

Nie sposób jednak uznać, że prawo to rozciąga się także na sytuację kierowania poza granice Państwa wydzielonych jednostek wojskowych (pododdziałów), gdy byt narodowy nie jest bezpośrednio zagrożony. Brak jest więc podstaw konstytucyjnych do kierowania żołnierza zawodowego bez jego zgody do służby w kontyngentach wojskowych, wykonujących misje specjalne najczęściej w rejonach działań wojennych, a więc w sytuacji szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia.

Omawiany przepis art. 20a ust. 3 pkt 1 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, stoi także w sprzeczności z normą art. 67 ust. 2 utrzymanych w mocy przepisów konstytucyjnych. Stawia bowiem żołnierzy zawodowych w sytuacji prawnej rażąco odmiennej od sytuacji żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, kierowanych do służby w kontyngentach wojskowych poza granicami Państwa.

Utworzenie kontyngentu wojskowego, jego organizacja i zadania oraz skład osobowy, następuje każdorazowo mocą samoistnej uchwały Rady Ministrów. Zagadnienia legalności takiego aktu prawnego, nie są przedmiotem rozważań w niniejszym wniosku. Stwierdzić natomiast należy, że wobec braku przepisów rangi ustawy, zobowiązujących żołnierzy niezawodowych do służby w kontyngentach wojskowych poza granicami Państwa, kierowani oni mogą być do tej służby wyłącznie na podstawie wyrażonej zgody. Wymóg wyrażenia zgody przez żołnierza zasadniczej służby wojskowej jest więc oczywisty także w sytuacjach określonych w kwestionowanym art. 20a ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1970r., w których obowiązek uzyskania zgody żołnierza zawodowego został wyłączony.

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich

dr Jerzy Świątkiewicz